

چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی لەلایان کارمەندی مەروپى دژی یاسا و بنەمای سەرەکی مەروپى و قەدەغەیه. چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی نەک تەنها زیان بەو کەسانە دەگەینێت کە لە ژێر پاراستنی ئیمن بەلکو ناسناوی ریکخراوه مەروپىهەکان و پەرەپێدان دەخاتە مەترسیهه. لە ساڵی ۲۰۱۶، ریکخراوی مەروپى لە عێراق هەستان بە پیکهینانی توری پەموهەندی بۆ پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی بۆ ئەوێ رێنمایی سکرێتیری گشتی لەسەر ئەم بابەتە بەهێنە دی و بەرپرسیاری بەرامبەر کەسانی رزگاربوو هەلبگیریت.

توری پەموهەندی بۆ پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی لە عێراق

لە ساڵی ۲۰۲۰ هه، بەرێوه‌ده‌چینێت لەلایان کارمەندانی UNHCR و UNICEF. ئەندامانی تۆر پیکدینێت لە ریکخەر و یارمەتی دەری ریکخەر و کارمەندانی نوینەری ۱۹ ریکخراوی نەتەوه یەکگرتوو، و 3 نوینەری ریکخراوی نیودهولەتی و ریکخراوی ناومخۆبیه نا حکوومیهکان لە عێراق. کار دەکات وەک ریکخراوی یەکگرتوو بۆ ریکخستن و سەرپەرشتی کردنی پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی، هەروەها بۆ رهوانه‌کردنی سکالاکان، دارێژکردن و پێداچوونەوه لەسەر سیاسەت و رێنماییهکان، ئەنجامدانی پلانی 2021 بۆ پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی کە دارێژراوه لەلایان تیمی نەتەوه یەکگرتوو وەکان UNCT. هەروەها ریکخستن خول و بلۆکردنەوهی هوشیاری بۆ ریکگریگرتن لە مەترسی و کەمکردنەوهی کاردانەوهی توندوتیژی.

چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی چیه؟

چەوسانەو: هەر هەرئێک یاخود دەست پێشخەریک بۆ بەد بەکارهێنایی پله بەرامبەر ئەو کەسانە لە ژێر چاودێری کۆمسیاری پەنابەرین لەسەر بنامای لاوازی، یاخود بەکارهێنایی پله بۆ بەدەست هێنایی سێکس و بەخشینی پارە بەرامبەر سێکس. **دەستدرێژی سێکسی:** کردنی یاخود هەرشه‌کردنی جەستەیهی بۆ بەدەست هێنایی سێکس لە شێوازی بە زۆر یاخود لە دۆخیکي نا یەکسان.

هەموو جۆره کردەوهیکی سێکسی لەگەڵ مندالی تەمەن ژێر ۱۸ ساڵ ئەگەر بە رەزامەندی مندالەکه بێت و لە یاسای ناوه‌خۆیی رینگا پێداڕێژت هێشتا قەدەغەیه.

ریکخراوه نەتەوه یەکگرتوو وەکان سیاسەتی ئێنەبووردن بەکارده‌هینن بەرامبەر چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی. بێت هەموو کارمەندانی نەتەوه یەکگرتوو وەکان و هاوبه‌شه‌کانی حاله‌تی گومانلیکراوی چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی راپۆرت یەکن. راپۆرتکەر لە تۆله‌سەندەوه دەپارێزیت.

چون سکالا تۆمار ده‌کریت

- رزگاربوو یاخود نوینەری رزگاربوو دەتوانیت سکالا تۆماربکات لە رینگای ریکخراوی ناوه‌خۆیی، هەروەها/یاخود:
- ناوینشانی تەلنیکترۆنی پاوه‌ر پیکراوی تۆری پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی: Iraq-psea@un.org
- سەنتەری زانیاری عێراق (IIC): لە رینگای هینلی بێ بەرامبەری 80069999
- رینگاکانی تری سکالا کردن و پێداچوونەوه.

ئەگەر لە توانا دا بوو، پێویسته قورمی نارینی سکالای توری پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی بەکار به‌یتریت.

دەستپیکرن و پرۆسه کردن

لە نیو ۳۶ کاتژمێردا: ریکخەری توری پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی سکالاکه هەنارده دەکات بۆ بەرێوه‌بەری پەموهەندی دار لە ریکخراوی نەتەوه یەکگرتوو وەکان/ بەرزترین کارمەندی ریکخراوی هاوبەش. دەستەمی فەرمی ریکخراوی پەموهەندی دار پێداچوونەوه دەکات لە رینگای بەکارهێنایی سیستەمی فەرمی ناوه‌خۆیی ریکخراو و ئەنجام بە توری پەموهەندی پاراستن لە چەوسانەو و دەست درێژی سێکسی دەگەینێت. (بۆ زانیاری زیاتر، سەیری بنەمای پەموهەری کارکردنی ریکخراوی ناوه‌خۆیی لە عێراق بکە بۆ تۆمارکردنی سکالای دەست درێژی).

جەخت کردنەوه لە پاراستنی نهینى

- پاراستنی نهینى زۆر گرنگه، بۆ نمونه دانانی وشه‌ی نهینى له‌سەر فایل و فۆرمه‌کان و بلۆکردنەوهی سنووردار.
- بەر لە تۆمارکردنی سکالا، کەسی سکالاکەر ناگادار بکە لەسەر گرنگی و ئیجاباری راپۆرتکردن و سیاسەتی پاراستنی نهینى.
- پێویسته و نەری گشت کارمەندانی مەروپى/پەرەپێدانە راپۆرت بکەن، ئەگەر هاتوو رزگارکەر بیهوین ناوی نەبێت یاخود سکالای فەرمی تۆمارنەکات پێویسته کارمەند سکالای بی نامژمەکردنی ناوی رزگارکەر راپۆرت بکات.

یارمەتی دانی رزگاربووان

یارمەتی دانی رزگاربوو پەموهەندی بە جۆری سکالا و نەتەجماي بەدواداچوون نیه. گشت رزگاربووان مافی وەرگرتنی یارمەتی نهینى و پاراستن هیه، هەروەها دەبێت رهوانه‌ی خزمەتگوزاری توندوتیژی لەسەر بنەمای رەگەز و پاراستنی مندالان بکرین بە رەزمەندی خۆیان. بۆ زانیاری زیاتر، پەموهەندی بکە بە هەماهەنگانی توری پاراستن لە پێشگیرکردن و چەوسانەوهی سێکسی، لە رینگای: robert.basil@un.org روبرت باسل lesueur@unhcr.org ماریون لیسووخ mmusumba@unicef.org ماتیلدا موسومبا